

ב"ה

פרשת ואתחנן

וְהָיוּ לְטֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ
על שם מניין פרשיותיהם תקראו טטפת (רש"י)
דברים ו, ח.

מדוע בתפילין של ראש יש ארבעה בתים ובתפילין של יד בית אחד

החילוק הכללי בין תפילין של-יד לתפילין של-ראש (לא רק על פי הסוד, אלא כפי שבא לידי ביטוי בדין והלכה בפועל, על פי נגלה), מובן ממקום הנחתם - שמקום הנחת תפילין של-יד הוא "על הזרוע כנגד הלב", ומקום הנחת תפילין של-ראש הוא "על הראש כנגד המוח"^[1] ("מקום שמוחו של תינוק רופס"^[2]). ולכן, בהנחת תפילין של-יד צריך לכוין "לשעבד הלב", ובהנחת תפילין של-ראש צריך לכוין "לשעבד המוח". ונמצא, שתפילין של-יד הוא ענין הלב, ותפילין של-ראש הוא ענין המוח.

ועל פי זה מובן הטעם שבתפילין של-ראש יש ארבעה בתים, ואילו בתפילין של-יד יש רק בית אחד, אף על פי שהפרשיות הם בשוה בשתייהם, - דלכאורה ממה-נפשך: אם זהו ענין אחד, היה צריך להיות בשתייהם בית אחד; ואם הם ארבע עינים, היה צריך להיות בשתייהם ארבעה בתים?

- כיון שזהו בהתאם להחילוק שבין המוח ללב^[3]: ענינו של המוח שבראש, השכל - לבחון ולפרט כל ענין לפרטיו, ולמצוא מהו הצד-השוה שביניהם, ומהו הצד שמחלק ביניהם; ואילו

ענינו של הרגש הלב, ענין המדות, הוא - לא לחלק ולפרט ולהסביר כל פרט ופרט בפני עצמו, שהרי זה היפך ענין הרגש, שמצד עצמו אין לו מדידה והגבלה, ורק השכל שבראש מודד ומגביל אותו.

ומזה מובן גם בנוגע לתפילין של-יד ותפילין של-ראש - שבתפילין של-יד שכנגד הלב, נרגש בכל ארבע הפרשיות רגש אחד, ולכן הרי זה בית אחד; ואילו בתפילין של-ראש שכנגד המוח, מודגש הפירוט לארבעה ענינים חלוקים זה מזה: "קדש" - בבית בפני עצמו, "והיה כי יביאך" - בבית בפני עצמו, "שמע" - בבית בפני עצמו, "והיה אם שמוע" - בבית בפני עצמו, שכן, מצד השכל שבראש הרי הם ארבעה ענינים שונים בעבודת האדם, ולכן באים בארבעה בתים.

וסדר העבודה - שתחילה צריך להניח תפילין של-יד ואחר כך תפילין של-ראש:

תחילת העבודה - הנחת תפילין של-יד, שמוֹרָה על הענין של קבלת-עול, באופן שאין התחלקות פרטים בדבר (בית אחד). ולאחרי זה צריך להיות גם תפילין של-ראש, כי, התכלית היא - שיומשך גם בהבנה והשגה, ובפרט על פי הדגשת תורת חסידות חב"ד.

וכן הוא אופן העבודה עם הזולת - עם יהודי נוסף, וכן ה"זולת" דחלקו שבעולם, ועד להפעולה באומות העולם בנוגע לקיום שבע מצוות בני-נח והסניפים שלהם (כפי שפוסק הרמב"ם^[4] שיש חיוב על בני ישראל "לכוף את כל באי העולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח") - שההתחלה צריכה להיות באופן של הקדמת "נעשה" ל"נשמע", שזהו ענין הקבלת-עול, אבל, אין להשאר בענין ד"נְעִשָׂה", אלא לאחרי זה צריך להיות גם הענין ד"נשמע", שמיעה והסברה, עד שיתקבל ויונח בשכלו.

ובאופן כזה היא כללות העבודה של נפש האלקית עם נפש הבהמית - כמדובר כמה פעמים, כי אם לצוות עליו ללמוד תורה, ולאחרי כן, כשלומדים, שלכתחילה אין להכנס בטענות ומענות

עמו תורה, יש להשתדל שנפש הבהמית יבין דבר-תורה (ולא שהלימוד הוא באופן ש"גזירה גזרתי"^[5], ואינו צריך להבין זאת), ועד להבנה והשגה באופן של "יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו . . . נמצא כלל"^[6] (שענין זה נאמר לא רק על השכל של נפש האלקית, אלא גם על השכל של נפש השכלית שמתלבשת בשכל של נפש הבהמית).

קטע משיחת יו"ד שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשכ"ט חוברת ג' ע' 31.

[1] שו"ע שבהערה 176. סידור ב"סדר הנחת תפילין".

[2] מנחות לז, א. וש"נ.

[3] ראה לקו"ש חל"ט ע' 27 - משיחה זו.

[4] הל' מלכים פ"ח ה"י.

[5] לשון חז"ל - תנחומא חוקת ג. במדב"ר רפי"ט. וראה רמב"ם הל' מעילה בסופן.

[6] תניא פ"ח.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעיני הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה